

**NÄYTTÖTUTKINTOMESTARI,
KOULUTUSOHJELMA
(25 OP)
2007**

OPETUSHALLITUS 2007

ISBN 978-952-13-3429-0 (nid.)

ISBN 978-952-13-3430-6 (pdf)

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	5
2	NÄYTTÖTUTKINTOMESTARIN KOULUTUSOHJELMAN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEHTÄVÄ	6
2.1	Arvot, käsitys ammattitaidosta, osaamisen tunnustamisesta, oppimisesta ja arvioinnista	6
3	NÄYTTÖTUTKINTOMESTARIN KOULUTUSOHJELMAN HENKILÖKOHTAISTETTU PROSESSI	7
3.1	Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaan hakeutuminen	7
3.2	Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaan valitun henkilön osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	8
3.3	Näyttötutkintomestarina tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen sitoutuminen	9
A)	Vaatimukset/tavoitteet	9
B)	Sitoutuminen	9
3.4	Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen järjestelyt	11
4	NÄYTTÖTUTKINTOMESTARIN KOULUTUSOHJELMAN MUODOSTUMINEN	11
4.1	Näyttötutkintomestarin ammattitaitovaatimukset ja kokonaisuuden muodostuminen	11
4.2	Näyttötutkintojärjestelmän toimintaperiaatteiden noudattaminen	13
a)	Ammattitaitovaatimukset	13
b)	Arvioinnin kohteet ja kriteerit	13
c)	Ammattitaidon osoittamistavat	16
4.3	Näyttötutkinnon järjestämisen ja tutkintotilaisuuksien suunnittelu sekä henkilökohtaistaminen	17
a)	Ammattitaitovaatimukset	17
b)	Arvioinnin kohteet ja kriteerit	17
c)	Ammattitaidon osoittamistavat	20
4.4	Tutkintotilaisuuksien järjestäminen ja ammattitaidon arviointi	21
a)	Ammattitaitovaatimukset	21
b)	Arvioinnin kohteet ja kriteerit	21
c)	Ammattitaidon osoittamistavat	24
4.5	Näyttötutkintotoiminnan laadun kehittäminen	25
a)	Ammattitaitovaatimukset	25
b)	Arvioinnin kohteet ja kriteerit	25
c)	Ammattitaidon osoittamistavat	26
4.6	Näyttötutkintotoiminnan johtaminen	27
a)	Ammattitaitovaatimukset	27
b)	Arvioinnin kohteet ja kriteerit	27
c)	Ammattitaidon osoittamistavat	29
5	NÄYTTÖTUTKINTOMESTARIKSI VALMISTUMINEN	29

1 JOHDANTO

Näyttötutkintojen kehittämisen ja toimeenpanon vastuuviranomainen on Opetushallitus. Opetushallitus suosittelee näyttötutkintojen järjestäjää huolehtimaan siitä, että tutkinnon vastuuhenkilöllä sekä tutkintosuoritusten arvioijista vähintään yhdellä on näyttötutkintomestarin koulutusohjelma suoritettuna. Opetushallitus ohjaa näyttötutkintomestarin koulutusohjelman perusteella näyttötutkintomestarin koulutusohjelman järjestäjiä sekä ohjelmaan osallistujia.

Näyttötutkintojärjestelmä otettiin käyttöön Suomessa vuonna 1994. Järjestelmä kehitettiin elinikäisen oppimisen ja avoimen opiskelun periaatteisiin soveltuvaksi siten, että se tukee ammatissa toimivan, työikäisen ihmisen aktiivista ammattitaidon kehittämistä muuttuviin työelämän tarpeisiin.

Näyttötutkintojärjestelmässä tutkinto suoritetaan osoittamalla tutkinnon perusteissa määritelty osaaminen tutkintotilaisuuksissa. Tutkintotilaisuuksien järjestämisestä ja tutkintotodistusten myöntämisestä vastaavat kolmikantaiset tutkintotoimikunnat. Ne tekevät näyttötutkintojen järjestämissopimuksia koulutuksen järjestäjien ja muiden laitosten kanssa. Tutkinto ja tarvittavan ammattitaidon hankkiminen on erotettu toisistaan. Tästä syystä lainsäädännössä säädetään vain näyttötutkinnoista; säädeltyjä ovat muun muassa tutkinnossa osoitettavan osaamisen sisältö, osaamisen arviointi ja tutkintotodistukset. Koulutusta koskeva säätely velvoittaa valmistavan koulutuksen järjestäjän järjestämään koulutus tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Näyttötutkintojen järjestämisen kehittämiskoulutusta on järjestetty vuodesta 1995 alkaen. Koulutuksen sisältöjä on sittemmin uudistettu vuosina 2001, 2003 (Näyttötutkintojen järjestämisen kehittämiskoulutus 15 ov) ja 2007 (Näyttötutkintomestari, koulutusohjelma 25 op). Koulutusohjelman uudistuksissa, sisällön laadinnassa ja esittämistavassa on sovellettu näyttötutkintojärjestelmän periaatteita. Sisältöä on päivitetty myös lainsäädännön uudistumisen vuoksi. Osaamiskokonaisuuksia on lisätty määrittelemällä näyttötutkintotoiminnan kehittäminen ja johtaminen valinnaisiksi kokonaisuuksiksi. Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman osiin sisältyvät ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat on jäsenetty samalla tavoin kuin näyttötutkinnon järjestämisen ja ammattitaidon arvioinnin prosessit.

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelma valmistaa näyttötutkintojärjestelmän toimijoita kullekin osallistujalle henkilökohtaistettavan ohjelman mukaan kehittämään näyttötutkintojen järjestämisen, ammattitaidon arvioinnin, näyttötutkintotoiminnan laadun kehittämisen ja johtamisen taitojaan asiantuntijatasolle. Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaa järjestävät ammatilliset opettajakorkeakoulut ja Svenska yrkesinsitutet vastaavat näyttötutkintomestarin koulutusohjelman määrittämällä tavalla järjestelyistä koulutusohjelmaan hakeutumisessa, osaamisen tunnistamisessa, tunnustamisessa ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa. Koulutusohjelmassa vaadittava osaaminen arvioidaan, tunnistetaan ja tunnustetaan näyttötutkintojärjestelmän periaatteita noudattaen kunkin osallistujan omassa työssä.

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelma vastaa 25 opintopistettä. Näyttötutkintomestarin todistuksen ja diplomin saa henkilö, joka on hyväksytysti osoit-

tanut näyttötutkintomestarin ammattitaitonsa näyttötutkintomestarin koulutusohjelman perusteiden mukaisesti.

2 NÄYTTÖTUTKINTOMESTARIN KOULUTUSOHJELMAN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEHTÄVÄ

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman tarkoitus on edistää näyttötutkinto-toiminnan kehittämistä joustavaksi ja luotettavaksi sekä työelämän vaatimukset huomioon ottavaksi ja asiakaslähtöiseksi eri osapuolten kumppanuusyhteistyöksi.

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman tavoitteena on, että näyttötutkintojärjestelmässä toimiva ammattihenkilö saavuttaa omalla aktiivisella kehittämis-työllään tiedollisen ja taidollisen osaamisen tutkintotilaisuuksien järjestämisessä ja ammattitaidon arvioinnissa sekä näyttötutkintotoiminnan johtamisen tai laadun kehittämisessä edustamansa tutkinnon alalla.

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman tavoitteena on kannustaa, tukea ja ohjata näyttötutkintojen järjestämistä. Tavoitteena on myös kannustaa ja tukea ammattitaidon arvioinnista vastuussa olevia henkilöitä ammattitaitonsa kehittämisessä sekä ohjata heitä ohjauksellisin ja koulutuksellisin keinoin syventämään asiantuntijuuttaan osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisen menettelyistä näyttötutkintoon hakeutumisen ja tutkinnon suorittamisen vaiheissa.

2.1 Arvot, käsitys ammattitaidosta, osaamisen tunnustamisesta, oppimisesta ja arvioinnista

---

Ammatillisen aikuiskoulutuksen näyttötutkintojärjestelmän keskeiset tavoitteet ovat

- joustava aikuisväestön ammatillisen osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen sekä osaamisen uudistaminen, ylläpitäminen ja kehittäminen
- työllisyyden edistäminen
- ammatillisen pätevöitymisen määrällinen ja laadullinen lisääminen.

Näyttötutkintomestari sitoutuu toiminnassaan näihin tavoitteisiin.

Näyttötutkintomestari ottaa huomioon tutkintotilaisuuksien suunnittelussa, toteutuksessa ja kehittämisessä sekä toiminnan johtamisessa tasapuolisesti eri osapuolten perustellut näkemykset. Tutkintosuorituksia arvioidaan monipuoliseen, perusteltuun ja kokonaisvaltaiseen arviointiaineistoon nojautuen. Arviointi tehdään tutkinnon ja sen osien ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaisesti yhdessä muiden arvioijien kanssa. Näyttötutkintomestari ohjaa näyttötutkinnon suorittamisprosessiin osallistuvia niin, että he tietävät velvollisuutensa ja oikeutensa.

Ammattitaidolle on olennaista, että se on prosessinomaista, vastuullista ja perusteltua ongelmanratkaisua, jossa eri käsitteet sekä teoreettinen ja kokemuksellinen tieto yhdistyvät harkituksi toiminnaksi. Käytännön ammattitaidolle tai -toiminnalle muodostuu teoreettinen ja eettinen perusta, joka helpottaa työ-

toimintojen mallittamista ja mallien soveltamista eri tilanteisiin. Myös oman toiminnan arviointi helpottuu. Näyttötutkinnon perusteissa määritelty käsitys ammattitaidosta on perusta sille, millaisiksi suunnitellaan ne ammattiin liittyvät tutkintotilaisuuksien työ- tai toimintakokonaisuudet, joissa ammattitaito pystytään arvioimaan tutkinnon perusteissa määriteltyjen arvioinnin kohteiden ja kriteerien perusteella. Tämä koskee vastaavalla tavalla myös näyttötutkintomestarin ammattitaitoa.

Osaaminen tunnustetaan ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomasti. Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa osaamisen tunnustaminen perustuu näyttötutkintomestarin ammattitaitovaatimukseen ja kriteeriperustaiseen arviointiin.

Oppiminen nähdään aktiivisena, oppijan omaa toimintaa suuntaavana ja jäsentävänä tapahtumana. Oppiminen nähdään myös tietoisena, oman tietämyksen ja taitojen aktiivisena uudelleenjärjestelynä, jossa uuden oppiminen rakentuu aikaisemmin opitun tai aikaisemmin saatujen kokemusten varaan. Se vaatii ohjaajalta aktiivista, tavoitteisiin suuntautunutta ja niihin myös sitoutuvaa työtapaa.

Oppiminen on aina kontekstisidonnaista eli sidoksissa siihen asiayhteyteen, jossa sitä käytetään. Laadukas oppiminen on myös luonteeltaan sosiaalista, vuorovaikutukseen ja yhteistoimintaan perustuvaa. Ohjaajien sekä opiskelu- ja työtoverien kanssa käydyt keskustelut, heidän antamansa palaute tai kehittämisehdotukset syventävät, monipuolistavat ja tehostavat asian omaksumista, yhteisen tietämyksen muodostumista ja sosiaalisten merkitysrakenteiden muodostumista. Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa painotetaan erityisesti opiskelijoiden aikaisempia kokemuksia suosimalla aktiivista tiedonhankintaa ja yhteistoiminnallisia opiskelumuotoja.

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa arviointi on ohjaukseen ja koulutukseen osallistuvien henkilöiden, ohjaajien ja kouluttajien välistä jatkuvaa vuoropuhelua. Arvioinnin tehtävänä on tukea osallistujien näyttötutkintotoimintaan liittyvää ammatillista kehittymistä. Arviointi on luonteeltaan kehittävää ja se kohdistuu koulutukseen osallistujien toiminnallisten valmiuksien ohella myös heidän kehittämis- ja yhteistyövalmiuksiinsa. Osallistujien itsearvioinnilla on heidän oman oppimisensa ja oman ammattitaitonsa arvioinnissa keskeinen rooli. Näyttötutkintomestarin diplomien saamiseksi vaadittava ammattitaito on osoitettava näyttötutkintojärjestelmän periaatteita noudattaen kunkin omassa työympäristössä.

3 NÄYTTÖTUTKINTOMESTARIN KOULUTUSOHJELMAN HENKILÖKOHTAISTETTU PROSESSI

3.1 Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaan hakeutuminen

Opetushallituksen tukema näyttötutkintomestarin koulutusohjelma on pääsääntöisesti tarkoitettu valtionapua saavien oppilaitosten aikuiskoulutuksessa ja tutkintotilaisuuksien järjestämisessä toimiville opetustoimen henkilöille, jotka ovat suorit-

taneet vähintään 35 opintoviikon / 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot tai joilla on vastaavat tiedot. Perustellusta syystä tutkintotoimikuntien jäsenet sekä työelämän ammattitaidon arvioijat voivat myös osallistua koulutukseen. Myös koulutusorganisaatioiden johtajat voivat osallistua näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaan. Koulutus ja oppimistehtävät sekä näyttötutkintotoiminnan asiantuntijuuden osoittaminen henkilökohtaistetaan kunkin henkilön tai kohde-ryhmän tarpeiden mukaisesti.

3.2 Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaan valitun henkilön osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

---

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman aloitusvaiheessa siihen hakeutunut ja koulutusohjelman aloittanut henkilö sitoutuu näyttötutkintomestarin ammattitaitovaatimukseen, osoittaa aikaisemmin hankkimansa osaamisen luotettavin asiakirjoin ja selvittää muut näyttötutkintomestarin koulutusohjelman kulkuun vaikuttavat lähtökohdat.

Tässä vaiheessa selvitetään myös näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaan osallistuvalla soveltuvat näyttötutkintomestarin ammattitaidon osoittamisen järjestelyt sekä ohjauksen ja mahdollisten henkilökohtaisten tukitoimien tarve.

Osaaminen tunnistetaan käyttämällä monipuolisesti erilaisia alalle soveltuvia menetelmiä. Osaamisen tunnistamisen perusteella arvioidaan, miltä osin

- henkilön esittämien luotettavien asiakirjojen perusteella jo osoitettu osaaminen voidaan tunnustaa suoritetuksi,
- henkilö ohjataan suoraan koulutusohjelman jonkin osan suorittamiseen tai
- henkilö ohjataan näyttötutkintomestariksi tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen.

Näyttötutkintomestariksi kouluttautuvan henkilön aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamisen ehtona on, että arvioijat ovat yksimielisiä siitä, että henkilön jo osoittama osaaminen kattaa koulutusohjelmassa määritellyt tavoitteet. Arvioinnissa verrataan henkilökohtaista osaamista näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa esitettyihin osaamisen vaatimuksiin ja kriteereihin. Osaamisen tunnistaminen tehdään aina henkilökohtaisen selvitys- ja tunnistustyön perusteella. Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaan tulevan ja myös koulutusohjelmassa olevan henkilön tulee itse hankkia tarvittavat dokumentit työtoiminnastaan ja muut selvitykset.

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman toteuttajan edustaja ja ohjelmaan osallistuja laativat yhdessä henkilökohtaistamista koskevan asiakirjan, jossa kuvataan, miten tutkinnon suorittaja hankkii ja osoittaa näyttötutkintomestarin koulutusohjelman perusteissa edellytetyt osaamisen. Asiakirjan hyväksyvät yhdessä näyttötutkintomestarin koulutusohjelman järjestäjä sekä koulutukseen osallistuja ja hänen esimiehensä oppilaitoksessa, työelämän arvioijan ollessa kyseessä kolmas osapuoli on hänen esimiehensä. Tällä menettelyllä pyritään varmistamaan mm. se, että oppilaitoksessa mahdollisesti jo laadittu näyttötutkintostrategia kytkeytyy näyttötutkintomestariksi kouluttautuvan kehittämisprosesseihin.

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa henkilöiden arviointi poikkeaa näyttötutkintoja suorittavien henkilöiden osaamisen kolmikantaisesta arvioinnista. Näyttötutkintomestarin osaamisen arvioijana on ensisijaisesti vastuukouluttaja. Laadun varmistamisen kannalta vastuukouluttajan tulee vahvistaa arviointipäätöstään hankkimalla arviointipäätöksensä tueksi tietoa myös toisilta kouluttajilta, näyttötutkintomestarikoulutuksessa olevan esimieheltä oppilaitoksesta tai työpaikasta ja mahdollisesti myös muilta näyttötutkintomestareiksi kouluttautuvilta.

3.3 Näyttötutkintomestarina tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen sitoutuminen

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaan osallistuva henkilö sitoutuu ammattitaidon hankkimisvaiheessa Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman (25 op) tavoitteisiin, osallistuu aktiivisesti koulutusohjelmaan henkilökohtaisen suunnitelmansa mukaisesti ja kehittyy näyttötutkintomestariksi seuraavien vaiheiden kautta:

A. Vaatimukset/tavoitteet	B. Sitoutuminen
<p>Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmaan hakeutuva</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy näyttötutkintomestarin koulutusohjelman ammattitaitovaatimuksiin ja ammattitaidon osoittamistapoihin 	<p>Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa opiskeleva sitoutuu tekemään</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarvittavat järjestelyt työ- ja elämäntilanteisiinsa siten, että oman työn kehittäminen opiskelun tukemana ja sovittujen tavoitteiden ja aikataulujen noudattaminen on mahdollista
<ul style="list-style-type: none"> • kokoaa aikaisemmin hankkimansa osaamisen luotettavat dokumentit ja esittää ne koulutusohjelman toteuttajalle 	<p>esittämään dokumentit</p> <ul style="list-style-type: none"> • työkokemuksestaan näyttötutkintotoiminnassa • työkokemuksestaan tutkintotoimikuntatyössä • muusta työkokemuksesta • pedagogisesta koulutuksesta • pedagogisesta työkokemuksesta • ohjauksesta • muusta tarvittavasta
<ul style="list-style-type: none"> • etsii näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa tarvitsemansa yhteistyötahot 	<p>esittämään</p> <ul style="list-style-type: none"> • erittelyn tarvitsemistaan yhteistyötahoista esim. tutkintotoimikunnat, työpaikat, muut asiantuntijat

<ul style="list-style-type: none"> • kytkee näyttötutkintomestarin koulutusohjelman mukaiset suorituksensa omaan työhönsä 	<p>osoittamaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • omaan työhönsä kytketyillä ja sitä kehittäville suorituksilla ammattitaitonsa olevan näyttötutkintomestarin diplomin arvoinen • hakemaan tarvittaessa näyttötutkintoasiantuntemusta organisaatiostaan tai sen ulkopuolelta • hakeutumaan näyttötutkintomestarin ammattitaitoa kehittäväin koulutukseen
<ul style="list-style-type: none"> • valmistee ohjatusti itselleen henkilökohtaistamista koskevan asiakirjan aikaisemmin hankkimansa ammattitaidon osoittamisesta, tulevan ammattitaitonsa osoittamisesta ja tarvittavan näyttötutkintomestarin ammattitaidon hankkimisesta 	<p>laatimaan ehdotuksen</p> <ul style="list-style-type: none"> • henkilökohtaistamista koskeva asiakirjaksi • osoitetusta osaamisestaan • työssään aiemmin saavuttamastaan osaamisesta • työssään toteuttamiskelpoisista osaamisensa osoittamistavoista, joita täsmennetään prosessin aikana • työhönsä sovitettavista toteuttamiskelpoisista menetelmistä tarvittavan ammattitaidon hankkimiseksi, tarvittavasta ohjauksesta ja mahdollisista tukitoimista • hyväksyttämään ehdotuksensa henkilökohtaistamista koskeva asiakirjaksi
<ul style="list-style-type: none"> • kytkee oppimisprosessin ja siihen kuuluvat tehtävät omaan työhönsä 	<p>tekemään</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppimisprosessiinsa kuuluvat tehtävät siten, että ne nivoutuvat oman työn, työpaikan ja/tai oman alansa näyttötutkintotoiminnan kehittämiseen
<ul style="list-style-type: none"> • tekee opiskelussaan ja näyttötutkintotyössään eettisesti harkittuja valintoja ja päätöksiä. 	<p>tekemään</p> <ul style="list-style-type: none"> • työtään eettisesti kestäväällä tavalla.

3.4 Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen järjestelyt

Näyttötutkintomestariksi kehittämisessä tarjotaan monimuotoisia ja avoimia oppimisympäristöjä kullekin opiskelijalle henkilökohtaistetusti mm. sen mukaan, onko hän oppilaitoksessa johtavassa asemassa oleva henkilö, opettaja, tutkinto-toimikunnan jäsen tai työelämän arvioija. Avoimissa oppimisympäristöissä korostetaan ja tuetaan verkottumista sekä kokemusten ja hyvien käytäntöjen jakamista työelämän ja opetustoimen välillä.

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman järjestäjä vastaa opetuksen suunnittelusta ja järjestelystä tämän perusteen mukaisesti. Opetuksessa tulee käyttää monipuolisesti eri alojen asiantuntijoita. Kehittymistä tuetaan ryhmä- ja yksilö-ohjauksella kullekin henkilölle laaditun henkilökohtaistetun suunnitelman mukaan. Lisäksi tuetaan oppimisen edistymistä etäohjauksen keinoin käyttäen sähköistä viestintää ja verkkoaineistoja. Näyttötutkintomestariosaamisen osoittaminen liitetään ensisijaisesti näyttötutkintojen järjestämiseen, ammatillisen osaamisen tunnistamiseen ja ammattitaidon arviointiin. Kehittymistä tukevien materiaalien tulee olla ajantasaisia ja asiantuntijuuden kehittymistä tukevia.

Näyttötutkintomestariksi kehittymisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota henkilökohtaisen ammattitaidon kehittymiseen. Kehittymistä edistetään ohjaamalla opiskelijaa syventämään omaa tietoisuuttaan näyttötutkintojärjestelmästä, yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen näyttötutkintojärjestelmän eri toimijoiden kanssa, palautteen hankintaan ja käyttöön sekä oman näyttötutkintotoiminnan arviointiin (itsearviointiin).

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa saavutettu ammattitaito osoitetaan kullekin henkilölle suunnitelluissa, hänen omista lähtökohdistaan henkilökohtaistetuissa, näyttötutkintojärjestelmän mukaisesti toteutetuissa tilaisuuksissa, jotka ovat riippumattomia tarvittavan ammattitaidon hankkimisen prosessista.

4 NÄYTTÖTUTKINTOMESTARIN KOULUTUSOHJELMAN MUODOSTUMINEN

4.1 Näyttötutkintomestarin ammattitaitovaatimukset ja kokonaisuuden muodostuminen

---

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman (25 op) ammattitaitovaatimukset muodostuvat seuraavista viidestä osasta:

Pakolliset osat ovat:

1. Näyttötutkintojärjestelmän toimintaperiaatteiden noudattaminen (6 op)
2. Näyttötutkinnon järjestämisen ja tutkintotilaisuuksien suunnittelu sekä henkilökohtaistaminen (6 op)
3. Tutkintotilaisuuksien järjestäminen ja ammattitaidon arviointi (6 op)

Valinnaiset osat, joista on valittava toinen, ovat:

4. Näyttötutkintotoiminnan laadun kehittäminen (7 op)
5. Näyttötutkintotoiminnan johtaminen (7 op)

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman suorittaminen ja todistuksen sekä näyttötutkintomestarin diplomin saaminen edellyttävät neljän osan (25 op) hyväksyttyä suoritusta.

Näyttötutkintomestarin ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat on esitetty kussakin osassa seuraavasti:

Taulukon kohta a

Ammattitaitovaatimukset

Näyttötutkintotoiminnan asiantuntijatasoon vaadittu ammattitaito on johdettu näyttötutkinnon järjestämisen ja ammattitaidon arvioinnin sekä toiminnan kehittämisen ja johtamisen työprosessista.

Taulukon kohta b

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Arvioinnin kohteet (lihavoidut otsikot) ilmaisevat ne näyttötutkintomestarin ammattitaidon kannalta keskeiset alueet tai toiminnot, joihin arvioinnissa on kiinnitettävä erityinen huomio. Arviointikriteerit puolestaan ilmaisevat, kuinka näyttötutkintomestarin on työssään suoriuduttava, eli minkä tasoista osaamisen tulee olla.

Taulukon kohta c

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaidon osoittamistavat -kohdassa on määritelty kunkin näyttötutkintomestarin koulutusohjelman osan suorittamistapoihin, näyttöympäristöihin ja arviointimenettelyihin liittyvät vaatimukset. Ammattitaidon osoittaminen keskittyy näyttötutkintojärjestelmän hallintaan. Suorituksiksi ei hyväksytä opetussuunnitelma-perusteiseen koulutukseen tai näyttötutkintoihin valmistavaan koulutukseen liittyvää toimintaa.

Koulutusohjelman osat henkilökohtaistetaan kohderyhmien mukaisesti siten, että opettajat, työelämän arvioijat ja tutkintotoimikuntien jäsenet sekä näyttötutkintotoiminnasta vastaava oppilaitosjohto voivat osoittaa vaadittavan ammattitaidon kattavasti.

4.2 Näyttötutkintojärjestelmän toimintaperiaatteiden noudattaminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Näyttötutkintomestari</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee näyttötutkintojen järjestämistä ja tarvittavan ammattitaidon hankkimista ohjaavan lainsäädännön 	<p>Näyttötutkintomestari</p> <p>Lainsäädännön tunteminen ja noudattaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastaa näyttötutkintotilaisuuksien järjestämisestä, ammattitaidon arvioinnista sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisesta voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti • osaa toiminnassaan erottaa tutkinto-toimikunnan, tutkinnon järjestäjän sekä näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjän (tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen liittyvät) vastuut ja velvollisuudet • tietää Opetushallituksen ja opetusministeriön tehtävät näyttötutkintojärjestelmän toimeenpanossa ja ottaa ne huomioon toiminnassaan. <p>Lainsäädännön muutosten seuraaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää tavat seurata ko. lainsäädännössä tapahtuvia muutoksia ja toimii muutosten edellyttämällä tavalla.
<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee näyttötutkintojärjestelmää ohjaavat muut määräykset, ohjeet ja suositukset sekä vastaa toimintansa oikeellisuudesta näiden suhteen 	<p>Muiden määräysten, ohjeiden ja suositusten tunteminen ja noudattaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastaa voimassa olevien määräysten, ohjeiden ja suositusten noudattamisesta näyttötutkintoon hakeutumisen, näyttötutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen eri vaiheissa. <p>Määräysten, ohjeiden ja suositusten muutosten seuraaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • seuraa omatoimisesti em. määräysten, suositusten ja ohjeiden muuttu-

	<p>mista ja toimii muutosten edellyttämällä tavalla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee näyttötutkintojärjestelmän käsitteet 	<p>Käsitteiden käyttäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää henkilökohtaistettuun näyttötutkinnon järjestämiseen liittyviä sovittuja käsitteitä täsmällisesti suullisessa ja kirjallisessa ilmaisussa • erottaa tietoisesti ammatillista aikuiskoulutusta koskevat käsitteet ammattiosaamisen näytöistä ja muista ammatillisen koulutuksen käsitteistä.
<ul style="list-style-type: none"> • tekee yhteistyötä oman alansa tutkintotoimikuntien kanssa 	<p>Yhteistyö tutkintotoimikuntien kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hakea tiedot alansa ja alueensa tutkintotoimikuntien jäsenistä, heidän edustamistaan tahoista sekä tehtävistään tutkintotoimikunnassa niin, että käyttää näitä tietoja oikein toimiessaan tutkintotilaisuuksien järjestäjänä • osaa seurata alansa tutkintotoimikuntien em. tiedoissa tapahtuvia muutoksia • tietää, miten ja mistä haetaan tietoa vastuualueensa tutkintotoimikunnan antamista ohjeista ja toimii niiden mukaisesti • toimii yhteistyössä em. tutkintotoimikunnan kanssa.
<ul style="list-style-type: none"> • tietää, mitä ja miten yhteistyötä näyttötutkintojärjestelmän eri viranomaisten kanssa tehdään 	<p>Asiantuntemus tietojen toimittamisessa oman alansa tutkintotoimikunnalle</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää, mitkä määräykset ja ohjeet määrittävät yhteydenpitoa tutkintotoimikuntaan ja tuntee niiden sisällön • toimittaa tutkintotoimikunnalle näyttötutkintojen järjestämissopimukseen liittyvät tiedot em. määräyksiä ja ohjeita noudattaen

- toimittaa tutkintotoimikunnalle tutkinnon suorittajien arviointiin ja todistuksiin liittyvät tiedot em. määräyksiä ja ohjeita noudattaen
- toimittaa tutkintotoimikunnalle muut sen pyytämät selvitykset ja tiedot
- osaa opastaa organisaationsa muita henkilöitä em. tietojen toimittamisessa.

Asiantuntemus maksujen perinnässä

- osaa määritellä tutkinnon suorittajalta perittävät kohtuulliset maksut ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa
- tietää, milloin ja miten tutkintomaksu peritään tutkinnon suorittajalta.

Asiantuntemus tutkintomaksujen tilittämisesä

- vastaa, että tutkintomaksujen tilittäminen hallinnossa on hoidettu tilittämisesä voimassa olevien määräysten ja ohjeiden mukaisesti
- opastaa asiantuntevasti tutkinnon suorittajia ja tarvittaessa organisaationsa työntekijöitä em. maksujen tilitykseen liittyvissä asioissa.

Asiantuntemus tilasto- ja kustannustietojen toimittamisessa

- vastaa tarvittavien tilastotietojen toimittamisesta oikea-aikaisesti Tilastokeskukselle ja muille viranomaisille
- vastaa tarvittavien kustannustietojen toimittamisesta viranomaisille
- opastaa asiantuntevasti organisaationsa muita työntekijöitä em. tietojen kokoamisessa ja toimittamisessa.

<ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää näyttötutkintojen rahoittamisessa eri tahoja. 	<p>Näyttötutkintojen rahoituslähteiden tunteminen ja käyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hakea tietoja eri rahoituslähteistä ja käyttää niitä: <ul style="list-style-type: none"> • omaehtoinen aikuiskoulutus • työvoimakoulutus • oppisopimuskoulutus • henkilöstökoulutus • tutkinnon suorittajan oma osuus rahoituksen järjestämisessä • muut mahdolliset rahoitusmuodot • osaa tarvittaessa opastaa tulevaa tutkinnon suorittajaa rahoitukseen liittyvissä kysymyksissä.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman tämän osan ammattitaidon osoittamisessa on keskeistä osoittaa osaavansa toimia voimassa olevan lainsäädännön sekä annettujen määräysten, ohjeiden ja suositusten mukaisesti oikeita ja täsmällisiä käsitteitä käyttäen.

Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti henkilön omassa organisaatiossa hänen alaansa tai vastuualueeseensa liittyvien näyttötutkintojen järjestämiseen liittyvissä toiminnoissa. Ammattitaidon osoittamiseen liittyviä suorituksia voivat olla esimerkiksi näyttötutkinnon järjestämissopimuksen hakuprosessiin liittyvät tehtävät, tutkintotoimikunnan tai muiden viranomaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät tehtävät, tutkinnon järjestäjän tutkintotilaisuuksien rahoitusjärjestelyihin liittyvät tehtävät, koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen näyttötutkintostrategian laatimiseen tai päivittämiseen liittyvät tehtävät ja muut em. ammattitaitovaatimuksissa mainitut näyttötutkintoihin liittyvät tehtävät.

Edellä kuvatut ammattitaidon osoittamistavat tulee valita yhdessä koulutusohjelmaa järjestävän laitoksen edustajan kanssa kullekin henkilökohtaistetusti siten, että osan kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat arvioituksi. Ammattitaidon osoittamisen yhteyteen tulee liittää myös tilaisuus, jossa henkilö esittelee tuottamansa dokumentit muille näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa oleville henkilöille. Lisäksi esittelyn pohjalta käydään erillinen palaute- ja ohjauskeskustelu vastuukouluttajan johtamana. Itsearviointi on myös olennainen osa suoritusta.

4.3 Näyttötutkinnon järjestämisen ja tutkintotilaisuuksien suunnittelu sekä henkilökohtaistaminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Näyttötutkintomestari</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii näyttötutkintotoiminnan asiantuntijana yhteistyössä työpaikkojen kanssa edustamaan tutkintoja järjestäessään 	<p>Näyttötutkintomestari</p> <p>Asiantuntijayhteistyö työelämän kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • organisoii yhteistyön työpaikkojen kanssa ja sitouttaa työpaikkojen edustajat yhteistyöhön tutkintojen järjestämisen eri vaiheissa • laatii tarvittavat yhteistyöhön liittyvät sopimukset, joissa sovitaan henkilökohtaistamisen prosessin toteutuksesta, tutkintotilaisuuksien järjestämisestä ja tutkintosuoritusten arvioinnista. <p>Näyttöympäristöjen kartoitus</p> <ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa tutkinnon suorittamiseen tarvittavat työpaikat • määrittelee tutkinnon perusteen mukaisten näyttöympäristöjen edellytykset yhteistyössä työpaikkojen kanssa • osaa luoda toimivan ja riittävän laajan yhteistoimintaverkoston tutkintotilaisuuksien toteutusta varten.
<ul style="list-style-type: none"> • toimii organisaatiossaan asiantuntijana laadittaessa näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmaa edustamaansa näyttötutkintoon 	<p>Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman laatiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • hankkii tarvittavat työelämän sekä organisaationsa asiantuntijat näyttötutkinnon yhteistoiminnalliseen järjestämissuunnitelman laadintaprosessiin • vastaa laadintaprosessin edistymisestä ja huolehtii siitä, että näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma laaditaan Opetushallituksen julkaisemassa Näyttötutkinto-oppaassa kuvatun näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman rakenteen ja

	<p>ohjeiden sekä tutkinnon perusteiden mukaisesti ja alakohtaisen tutkinto-toimikunnan antamien ohjeiden mukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehittää ja pitää ajan tasalla aikaisemmin laadittuja alansa näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmia • käyttää näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmien laadinta- ja ajan tasalla pitämisen prosesseja organisaationsa näyttötutkintotoiminnan kehittämisen välineenä.
<ul style="list-style-type: none"> • toimii asiantuntijana alansa näyttötutkintoihin liittyvän tiedottamisen, neuvonnan ja ohjauksen suunnittelussa 	<p>Järjestämissopimuksen mukaisen näyttötutkinnon järjestämisen suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii näyttötutkintotilaisuuksia koskevan markkinoinnin ja tiedottamisen suunnitelman työelämässä suoraan ammattitaitonsa hankkineille henkilöille ja valmistavan koulutuksen opiskelijoille sekä tarvittaessa myös muiden koulutuksen järjestäjien opiskelijoille • suunnittelee yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa näyttötutkinnon suorittamiseen liittyvän neuvonnan ja ohjauksen • tiedottaa ja kertoo oikein näyttötutkintojen tuottamasta jatko-opintokelpoisuudesta.
<ul style="list-style-type: none"> • toimii henkilökohtaistamisen asiantuntijana edustamallaan alalla 	<p>Osallistuminen henkilökohtaistamisen suunnitteluun ja toteutukseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää henkilökohtaistamisprosessin kokonaisuuden • suunnittelee yhdessä oman organisaationsa muiden asiantuntijoiden kanssa henkilökohtaistamisessa tarvittavat prosessit: <p><i>1) näyttötutkintoon hakeutuminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi ja dokumentoi tutkinnon suorittajien ammattitaidon lähtötilanteessa ko. tutkinnon osittain

	<ul style="list-style-type: none"> • tekee johtopäätökset tutkinnon suorittajan ammattitaidosta lähtötilanteen perusteella • ohjaa ja neuvoo tutkinnon suorittajaa tutkinnon perusteiden käyttämiseen yksilöllisen osaamisen tunnistamisessa ja aikaisemmin hankitun ammattitaidon vertaamisessa ammattitaitovaatimukseen <p><i>2) näyttötutkinnon suorittaminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ohjaa tutkinnon suorittajaa tunnistamaan erilaisten työympäristöjen mahdollisuuksia osaamisensa osoittamiseen • laatii yhdessä työelämän edustajien ja tutkinnon suorittajan kanssa sellaisia työkokonaisuuksia, joissa vaadittu osaaminen voidaan osoittaa <p><i>3) tarvittavan ammattitaidon hankkiminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ohjaa tarvittavilta osin tutkinnon suorittajaa tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen erilaisia oppimisen menetelmiä ja soveltuvia oppimisympäristöjä käyttäen.
<ul style="list-style-type: none"> • toimii ohjausprosessissa yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa 	<p>Ohjaus- ja neuvontaprosessin hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa ohjata, neuvoa ja tukea tutkinnon suorittajaa oman vastuun ottamisessa näyttötutkintoprosessin edetessä • ottaa ohjauksessaan huomioon tutkinnon suorittajien yksilölliset erot sekä kunkin elämäntilanteen • käyttää tarkoitukseen sopivia ohjausmenetelmiä ja tapoja tutkinnon suorittajan tarpeiden mukaan • ohjaa ryhmää ja yksilöä henkilökohtaistamisprosessissa tutkinnon perusteista poikkeamatta ja osaa perustella tehdyt ratkaisut • ohjaa ja tukee tutkinnon suorittajaa ammattitaidon itsearvioinnin kehittämisessä • ohjaa tutkinnon suorittajaa teke-

	mään itsenäisiä, eettisesti kestäviä päätöksiä.
<ul style="list-style-type: none"> • edistää työpaikan, oppilaitoksen ja tutkinnon suorittajan välistä yhteistyötä 	<p>Yhteistyön edistäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • koordinoi näyttötutkintoprosessia työpaikan ja tutkinnon suorittajan välillä • ohjaa ja neuvoo tarvittaessa työpaikkoja hyödyntämään näyttötutkintoja henkilöstön osaamisen kehittämisen välineenä • tietää, mikä on ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa lainsäädännössä säädetty työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä sekä tuntee oman organisaationsa roolin ko. tehtävän toteutuksessa.
<ul style="list-style-type: none"> • toimii aktiivisesti ohjaustoiminnan ja -taitojensa kehittämiseksi. 	<p>Ohjaus- ja neuvontataitojen kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kriittisesti tarkastella ja perustellusti kehittää toimintaansa erilaisissa ohjaustilanteissa • käyttää ohjauksen asiantuntemusta oman työnsä tukena • käyttää ohjauksessa ja neuvonnassa oman alansa kehittymisen ennakkointitietoja.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman tämän osan ammattitaidon osoittamisessa on keskeistä, että henkilö osoittaa hallitsevansa henkilökohtaistamisen näyttötutkintoprosessissa sekä osoittaa näyttötutkinnon järjestämisen ja tutkintotilaisuuksien suunnitteluprosesseissa toimivansa asiantuntijana niin työelämän, oman organisaation muiden asiantuntijoiden kuin tutkinnon suorittajien kanssa.

Ammattitaidon osoittaminen tehdään pääsääntöisesti henkilön omassa organisaatiossa hänen edustamiensa näyttötutkintojen järjestämiseen liittyvissä toiminnoissa. Henkilökohtaistetusti ammattitaidon osoittamistapoina on aina näyttötutkinnon järjestämisen suunnittelu, josta laaditaan järjestämissuunnitelma tai jo laaditun näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman kehittäminen perusteluineen yhteistyössä työelämä- ym. edustajien kanssa. Lisäksi ammattitaidon osoittamistapana on aina näyttötutkintoon hakeutumiseen, näyttötutkinnon suorittamiseen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen liittyvät ohjaustoimenpiteet. Muita ammattitaidon osoittamistapoja voivat olla esimerkiksi näyttötutkintojen tiedottamiseen ja markkinointiin liittyvät suunnitelmat ja niiden toteutus.

Edellä kuvatut ammattitaidon osoittamistavat tulee valita yhdessä koulutusohjelmaa järjestävän laitoksen edustajan kanssa kullekin henkilökohtaistetuksi siten, että osan kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat arvioiduksi. Ammattitaidon osoittamisen yhteyteen tulee liittää myös tilaisuus, jossa henkilö esittelee tuottamansa dokumentit muille näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa oleville henkilöille. Lisäksi esittelyn pohjalta käydään erillinen palaute- ja ohjauskeskustelu vastuukouluttajan johtamana. Itsearviointi on myös olennainen osa suoritusta.

4.4 Tutkintotilaisuuksien järjestäminen ja ammattitaidon arviointi

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Näyttötutkintomestari	Näyttötutkintomestari
<ul style="list-style-type: none"> tuntee tutkinnon suorittamisen prosessin kokonaisuutena ja osoittaa sen tutkintotilaisuuksia organisoidessaan ja toteuttaessaan 	<p>Tutkintotilaisuuksien järjestäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> järjestää yhteistyössä työpaikkojen ja organisaationsa muiden asiantuntijoiden kanssa edustamansa tutkinnon tutkintotilaisuudet tutkinnon perusteiden, tutkintotoimikunnan hyväksymän näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman ja kullekin tutkinnon suorittajalle henkilökohtaistetun suunnitelman mukaan.
<ul style="list-style-type: none"> tekee eettisesti kestäviä valintoja ja ratkaisuja tutkintotilaisuuksia järjestäessään ja ammattitaitoa arvioidessaan 	<p>Eettisesti kestävien ratkaisujen tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa harkita ja punnita parhaita vaihtoehtoja ja ratkaisuja ennen päätöksentekoa eri näkökulmista yhdessä näyttötutkinnon järjestelyihin ja ammattitaidon arviointiin osallistuvien kanssa.
<ul style="list-style-type: none"> toimii asiantuntijana suunniteltaessa ja toteutettaessa arvioijina toimivien työelämän edustajien arviointitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä 	<p>Arvioijien arviointitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ylläpitää ja kehittää edustamaansa näyttötutkintoon liittyvän laadukkaan ja riittävän kattavan työnantaja- ja työntekijäpuolen arvioijien verkoston toimintaa tekee toteutuskelpoisen suunnitelman systemaattisesta ja säännöllisestä tutkintoon soveltuvasta

	<p>työelämän arvioijien perehdyttämisestä, arviointitaidon ylläpitämisestä ja kehittamisestä</p> <ul style="list-style-type: none"> • hankkii palautetta arviointikoulutuksesta organisaationsa laadun kehittämissuosituksen mukaisesti.
<ul style="list-style-type: none"> • toimii tutkinnon perusteissa määritellyn ammattitaidon arvioijana ja arvioinnin asiantuntijana organisaatiossaan ja työelämäyhteistyössä 	<p>Ammattitaidon arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii järjestämissopimuksen osana olevat tiedot arvioijista alansa tutkintotoimikunnan vaatimien määrittelyjen mukaisesti • vastaa siitä, että tutkintotilaisuudet pääsääntöisesti järjestetään siinä työtoiminnassa, mitä vaaditaan ko. ammatissa ja tutkinnossa • vastaa siitä, että tutkintotilaisuuden työprosessit ja tehtävät ovat ammattitaitovaatimusten mukaiset ja niihin liittyvät arvioinnin kohteet ja kriteerit ovat tutkinnon perusteiden mukaiset sekä jatkuvasti huolehtii näiden kattavuudesta, vastavuudesta ja yhteensovittamisesta • suunnittelee ja toteuttaa sellaisen monipuolisen arviointiaineiston keräämisen, että se täyttää laadullisesti arvioinnin kohteena olevat ammattitaitovaatimukset • on asiantuntijana arvioinnissa ja vastaa, että käytetään laadukkaita ja tilanteeseen sopivia arviointimenetelmiä siten, että ne antavat luotettavia tuloksia arvioinnin kohteena olevasta ammattitaidosta sekä tietää eri menetelmien hyvät ja huonot puolet • tietää, että arviointiin liittyy aina virhelähteitä ja osaa ottaa tämän tiedon huomioon arviointia toteuttaessaan ja ohjatessaan • ottaa huomioon työpaikan soveltuvuuden ja vaatimukset tutkintosuoritusten arvioinnissa • ohjaa tarvittaessa tutkinnon suorit-

	<p>tajaa osoittamaan ammattitaitoaan myös muualla/muilla tavoin kuin omalla työpaikalla, jotta arviointiaineisto kattaa tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa sovittuja lomakkeita ja muita dokumentoinnin välineitä arvioinnin tukena • huolehtii, että arviointiaineisto on riittävän laaja, luotettava ja monipuolinen ja että se on kaikkien arvioijien tiedossa. <p>Tiedottaminen tutkinnon suorittajalle</p> <p>huolehtii, että</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutkinnon suorittaja on tietoinen arvioinnin oikaisumenettelystä, omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan • tutkinnon suorittajan kanssa käytävä arvioinnin palautekeskustelu järjestetään viipymättä ja tarkoituksenmukaisesti.
<ul style="list-style-type: none"> • toimii asiantuntijana arviointitietojen käsittelyssä organisaatiossaan sekä tietojen toimittamisessa tutkintotoimikunnalle ja muille viranomaisille. 	<p>Arviointitietojen ja todistusten toimittaminen tutkintotoimikunnalle</p> <p>huolehtii, että</p> <ul style="list-style-type: none"> • arviointiesitys ja arviointipöytäkirja tehdään tarkoituksenmukaisesti ja yhteistyössä työnantaja-, työntekijä- ja opetusalan asiantuntijoiden kesken • arviointiesitys on viipymättä lähetetty tutkintotoimikunnan päätettäväksi • esitys hylätyistä tutkintosuorituksista perusteluineen toimitetaan viipymättä ja annettujen ohjeiden mukaan tutkintotoimikunnalle päätettäväksi • arviointia koskevat tiedot säilytetään ja todistukset arkistoidaan arkistointiohjeiden mukaisesti • laadittavia todistuksia varten on käytettävissä riittävät ja oikeat tiedot

	<ul style="list-style-type: none"> • tutkintotodistus, todistus tutkinnon osan tai osien suorittamisesta ja tarvittaessa todistus valmistavaan koulutukseen osallistumisesta ovat Opetushallituksen määräyksen mukaisia • tutkinnon suorittaja saa tiedon tutkintotoimikunnan arviointia koskevasta päätöksestä sekä todistukset viipymättä.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman tämän osan ammattitaidon osoittamisessa on keskeistä, että henkilö osoittaa tutkintotilaisuuksien toteutuksessa ja ammattitaidon arvioinnissa toimivansa asiantuntevasti ja perustellusti sekä työelämän että oman organisaation muiden asiantuntijoiden, tutkinnon suorittajien ja tutkintotoimikunnan kanssa.

Ammattitaidon osoittaminen tehdään pääsääntöisesti henkilön omassa organisaatiossa hänen edustamiensa näyttötutkintojen järjestämisessä. Näyttötutkintomestarilta vaadittavan ammattitaidon osoituksena on aina tutkintotoimikunnan hyväksymän näyttötutkintojen järjestämissuunnitelman perusteella toteutettu koko tutkinnon tai tutkinnon osan kattava tutkintotilaisuus, johon on liitetty selostus henkilökohtaistamisesta, arviointiaineistojen keräämisestä ja säilyttämisestä, todistusten arkistoinnista sekä arviointitietojen toimittamisesta tutkintotoimikunnalle.

Edellä kuvatut ammattitaidon osoittamistavat tulee valita yhdessä koulutusohjelmaa järjestävän laitoksen edustajan kanssa kullekin henkilökohtaistetusti siten, että osan kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat arvioituksi. Ammattitaidon osoittamisen yhteyteen tulee liittää myös tilaisuus, jossa henkilö esittelee tuottamansa dokumentit muille näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa oleville henkilöille. Lisäksi esittelyn pohjalta käydään erillinen palaute- ja ohjauskeskustelu vastuukouluttajan johtamana. Itsearviointi on myös olennainen osa suoritusta.

4.5 Näyttötutkintotoiminnan laadun kehittäminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Näyttötutkintomestari</p>	<p>Näyttötutkintomestari</p>
<ul style="list-style-type: none"> tietää keskeiset periaatteet ulkomaisista, lähinnä EU-maiden, ammatillisen aikuiskoulutuksen tutkintojärjestelmistä 	<p>Näyttötutkintojärjestelmän vertaaminen muihin tutkintojärjestelmiin</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa verrata Suomen näyttötutkintojärjestelmän piirteitä, kehittymistä ja kehittämistä muiden maiden ammatillisten aikuistutkintojärjestelmien piirteisiin.
<ul style="list-style-type: none"> perehtyy muiden kuin edustamansa alan näyttötutkintoihin 	<p>Oman alan näyttötutkintojen ja niiden järjestämisen vertaaminen muiden alojen tutkintojen perusteisiin sekä näyttötutkintojärjestelyihin</p> <ul style="list-style-type: none"> on perehtynyt myös muiden kuin oman alansa tutkintojen perusteisiin ja toteutettuihin tutkintotilaisuuksiin osaa tämän perusteella kehittää edustamansa alan näyttötutkintotoimintaa.
<ul style="list-style-type: none"> hankkii palautetta työprosessien kehittymisestä, tutkintotilaisuuksien sisällön laadusta, järjestelyistä ja ammattitaidon arvioinnista 	<p>Palautteen hankkiminen näyttötutkintojärjestelyjen toimivuudesta ja oman toiminnan arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa systemaattisesti koota eri tahoilta palautetta järjestämistään näyttötutkinnoista osaa tehdä realistisen oman toimintansa arvioinnin tekemistään järjestetyistä, edustamansa tutkinnon tutkintotilaisuuksista ja järjestelyjen toimivuudesta käytännössä osaa yhteistyössä työpaikkojen edustajien ja organisaationsa muiden näyttötutkintojen asiantuntijoiden kanssa arvioida realistisesti toteuttamiensa näyttötutkintotilaisuuksien sisältöjä ja järjestelyjä osaa palautteen perusteella laatia

	<p>tutkintotilaisuuksien järjestämisen, tutkintosuoritusten arvioinnin sekä työelämän kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisen suunnitelman.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee organisaationsa näyttötutkintotoiminnan kehittämisen. 	<p>Kehittämistarpeiden määrittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa organisaatiossaan määrittää alansa näyttötutkintojen järjestämisen kehittämistarpeet työelämän tarpeiden sekä säädösten, määräysten ja tutkintotoimikuntien ohjeistusten mukaan • osaa viestiä kehittämistarpeet myös päättäjille organisaatiossaan. <p>Tutkintotilaisuuksien järjestelyjen kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa organisaatiossa linjatulla tavalla toteuttaa käytännön kehittämistoimet yhdessä muiden näyttötutkintojen asiantuntijoiden kanssa. <p>Näyttötutkintojen järjestämisedellytysten kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia yhteistyössä työelämän ja tutkinnon järjestäjän muiden asiantuntijoiden kanssa järjestämisedellytysten kehittämiseksi • osaa kehittää organisaatiossaan tarvittavaa yhteistyöverkostoa näyttötutkintojen järjestelyjen ja ammattitaidon arvioinnin kehittämiseksi • osaa kattavasti tiedottaa omassa organisaatiossaan ja yhteistyökumppaneille uusista näyttötutkintoihin liittyvistä käytännöistä • tuntee Opetushallituksen tarjoaman näyttötutkintojen järjestämisedellytysten arviopalvelun.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman tämän osan ammattitaidon osoittamisessa on keskeistä, että koulutusohjelmaan osallistuva henkilö osoittaa osaavansa kehittää näyttötutkintojärjestelmän laatua hankkimalla palautetta näyttötutkintojen

toteuttamisesta ja kehittämällä organisaationsa näyttötutkintoprosesseja ja näyttötutkintostrategiaa yhdessä organisaationsa ja työelämän asiantuntijoiden kanssa.

Ammattitaidon osoittaminen tehdään henkilön omassa organisaatiossa. Osamisen osoituksena selvitetään ja arvioidaan tutkinnon järjestäjän näyttötutkintojen järjestämiseen liittyvää sen hetkistä laatua ja sen kehittämistarvetta, pääsääntöisesti omassa työyksikössä. Selvityksessä tulee suorittaa itsearviointia siitä, miten näyttötutkintotoimintaan liittyvää palautetta hankitaan eri osapuolilta. Osapuolia voivat olla esimerkiksi: tutkinnon suorittajat, tutkintotilaisuuksia järjestävä ja näyttötutkintotoimintaa johtava henkilöstö, työelämän toimijat sekä muut sidosryhmät. Selvitykseen on sisällytettävä analyysi jonkun oman alan näyttötutkinnon sen hetkisestä laadusta. Selvityksessä on tuotava esiin, millä keinoin tarvittavaa tietoa hankitaan, miten sitä käsitellään ja analysoidaan, miten ja mihin kriteereihin perustuen saatua tietoa arvioidaan sekä millaisia toimenpiteitä tehdään. Selvitykseen tulee tuottaa esitys toimintatavasta, jonka suunnassa tulevaisuuden näyttötutkintotoiminnan laatua organisaatiossa voidaan jatkuvasti seurata ja saatujen tulosten suunnassa parantaa.

Edellä kuvatut ammattitaidon osoittamistavat tulee valita yhdessä koulutusohjelmaa järjestävän laitoksen edustajan kanssa kullekin henkilökohtaistetuksi siten, että osan kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat arvioiduksi. Ammattitaidon osoittamisen yhteyteen tulee liittää myös tilaisuus, jossa henkilö esittelee tuottamansa dokumentit muille näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa oleville henkilöille. Lisäksi esittelyn pohjalta käydään erillinen palaute- ja ohjauskeskustelu vastuukouluttajan johtamana. Itsearviointi on myös olennainen osa suoritusta.

4.6 Näyttötutkintotoiminnan johtaminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Näyttötutkintomestari	Näyttötutkintomestari
<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee henkilökohtaistamiseen perustuvan näyttötutkintotoiminnan johtamisen ja ohjauksen organisaatiossaan 	<p>Johtamisen ja ohjauksen hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee perusteellisesti organisaationsa näyttötutkintostrategian • tietää strategian toimeenpanosuunnitelman merkityksen näyttötutkintojen kehittämisessä • osaa ottaa huomioon johtamisen haasteet ja osaa johtaa strategian sekä toimeenpanosuunnitelman laadintaa ja toteutusta • ottaa huomioon lainsäädännön uudistusten tarjoamat mahdollisuudet näyttötutkintostrategian kehittämisessä.

<ul style="list-style-type: none"> organisoi talouden ja resurssit vastamaan henkilökohtaistettua näyttötutkintotoimintaa 	<p>Talous ja resurssien organisointi</p> <ul style="list-style-type: none"> tietää näyttötutkintotoiminnan rahoitusvaihtoehdot sekä painopistealueet, ja osaa ottaa ne huomioon johtaessaan näyttötutkintostrategian toimeenpanoa ja kehittämistyötä.
<ul style="list-style-type: none"> tekee organisaationsa näyttötutkintotoiminnan kehittämiseksi sidosryhmä- ja työelämäyhteistyötä 	<p>Sidosryhmä- ja työelämäyhteistyö näyttötutkintotoiminnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa verkostoyhteistyöstä saatavan palautteen perusteella kehittää organisaationsa näyttötutkintotoimintaa.
<ul style="list-style-type: none"> johtaa henkilökohtaistamisen kehittämistä organisaatiossaan 	<p>Henkilökohtaistaminen näyttötutkintotoiminnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> hahmottaa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen haasteet sekä vahvuudet johtaa tämän pohjalta henkilökohtaistamiseen liittyviä kehittämistoimenpiteitä organisaatiossaan.
<ul style="list-style-type: none"> johtaa organisaationsa järjestämissopimusprosesseja 	<p>Järjestämissopimusprosessien johtaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa kehittää organisaationsa näyttötutkintotarjontaa alueen elinkeinoelämän tarpeita vastaavaksi organisoi järjestämissopimusprosessit laadukkaasti ja taloudellisesti toimiviksi.
<ul style="list-style-type: none"> organisoi tarvittavan ammattitaidon hankkimistavat vastamaan henkilökohtaista näyttötutkintotoimintaa 	<p>Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen järjestelyjen johtaminen ja kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa johtaa toteutuksen rakenteita ja tarjonnan tuotekehitystä henkilökohtaistetun näyttötutkintoprosessin mukaiseksi.
<ul style="list-style-type: none"> juurruttaa henkilökohtaistetun näyttötutkintotoiminnan organisaatioonsa. 	<p>Näyttötutkintotoimintaan sitouttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa sitouttaa henkilökunnan organisaation näyttötutkinto-

	strategiaan ja sen laadukkaaseen toimeenpanoon <ul style="list-style-type: none"> • osaa johtaa näyttötutkinto-toiminnan ja näyttötutkinto-osaamisen kehittämistä organisaatiossaan.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttötutkintomestarin koulutusohjelman tämän osan ammattitaidon osoittamisessa on keskeistä, että ammattitaidon osoittaja osoittaa osaavansa johtaa ja kehittää henkilökohtaistettua näyttötutkintotoimintaa omassa organisaatiossaan yhteistyössä sidoryhmien kanssa. Tämän osan suorittaja on esimiesasemassa ja hänellä on alaisia.

Tämän osan osaamisen osoituksena on selvitys organisaation näyttötutkinto-toiminnan johtamisesta ja kehittämisestä, joka sisältää suunnitelman näyttötutkintostrategiaksi ja sen toteuttamiseksi tai suunnitelman strategian ja toteuttamisen kehittämiseksi. Lisäksi laaditaan suunnitelma palautejärjestelmän kehittämiseksi sekä tarvittaessa muiksi organisaatiossa tarvittaviksi kehittämistoimenpiteiksi perusteluineen.

Edellä kuvatut ammattitaidon osoittamistavat tulee valita yhdessä koulutusohjelmaa järjestävän laitoksen edustajan kanssa kullekin henkilökohtaistetusti siten, että osan kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat arvioiduksi. Ammattitaidon osoittamisen yhteyteen tulee liittää myös tilaisuus, jossa henkilö esittelee tuottamansa dokumentit muille näyttötutkintomestarin koulutusohjelmassa oleville henkilöille. Lisäksi esittelyn pohjalta käydään erillinen palaute- ja ohjauskeskustelu vastuukouluttajan johtamana. Itsearviointi on myös olennainen osa suoritusta.

5 NÄYTTÖTUTKINTOMESTARIKSI VALMISTUMINEN

Näyttötutkintomestariksi valmistuu osoitettuaan osaamisensa neljällä koulutusohjelman osa-alueella. Näyttötutkintomestariksi valmistuva saa todistuksen, näyttötutkintomestarin diplomin ja pinssin. Diplomit ja pinssit luovutetaan juhlavissa valmistumistilaisuuksissa. Niitä järjestetään seuraavien periaatteiden mukaan:

- Järjestetään tarvittaessa vuosittain yksi valtakunnallinen näyttötutkintomestareiden valmistumisjuhla.
- Valmistumisjuhlan järjestelyistä vastaa vuorollaan kukin ammatillinen opettajakorkeakoulu erikseen sovittavalla tavalla. Tilaisuuksien perinteinen juhlava taso säilytetään.
- Tarvittaessa taustayhteisöt voivat järjestää myös muita näyttötutkintomestareiden valmistumistilaisuuksia. Näiden tilaisuuksien luonne pyritään pitämään juhlavana.
- Opetushallitus huolehtii diplomilomakkeista sekä rintamerkeistä ja toimittaa ne tilaisuuksien järjestäjille.